

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

IV. Quod non est licitum in lege, necessitas licitum facit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

cto. Præcepto igitur iusto obediendum est. Verùm cum malum istud ubique ferè in Monialium Claustris fortiter ra-

dicaverit, Achilles erit Abbas ille, qui hoc totaliter eradicaverit.

REGULA IV.

Quod non est licitum in lege, necessitas licitum facit.

Quæres primo. Quid & quomplex est necessitas?

R. Necessitas est vis aut circumstantia, quæ ita actionem, vel ejus omissionem inducit, ut aliter fieri non possit. Necessitas alia est moralis, alia absoluta; hæc actionem vel omissionem illius ita inducit, ut aliter simpliciter, ad minus secundum cursum ordinarium fieri nequeat: moralis ita actionis exigit positionem, ut aliter absque difficultate poni non valeat, & quidem si absque vitæ periculo aliter fieri non possit, est necessitas extrema; si sine magno honoris, famæ, bonorum fortunæ, est necessitas gravis, si sine labore aut molestia communiter accidere solita, communis appellatur.

Quæres secundo. Quis hujus Regulæ sensus?

R. Urgente morali necessitate communiter licitæ & honestæ sunt actiones, aut omissiones, quæ lege positivâ, sive humanâ sive Divinâ prohibitæ existunt.

Quæres tertio. Quæ Regulæ ratio?

R. Omnis lex ad communem hominum salutem & prosperitatem ordinetur, & lex in tantum vim & rationem legis continet, secundum quod verò ab

hac ratione deficit, virtutem obligandi non habet; non est autem ad commune semper bonum, quod lex positiva cum magno subditos obliget detrimento; & inde oritur, quod necessitas legi non subjaceat, & quod non est licitum in lege, licitum faciat necessitas. Exemplum Regulæ est: Judæis præcepto Divino diem Sabbathi sanctificare incumberebat, & tamen Machabæi bello urgente sine culpa in Sabbatho pugnarunt, sic & hospie si quis jejunium frangit ægrotus, violati jejunii reus non habetur.

Quæres quarto. Quæ necessitas à lege excusat?

R. 1mo. Actionem quocunque jure jure & lege, sive naturali, sive Divinâ, sive humanâ prohibitam necessitas absoluta licitam facit. Colligitur ex cap. sacræ, s. de his quæ vi, &c. Ratio est: quia prædicta necessitas voluntarium & liberum ad formalem peccati rationem requisitum non relinquit: sic cujus manus ad thus Idolo immolandum violenter excutitur, contra Legem Divinam non peccat: qui detentus in carcere Sacrum non audit, qui non habens copiam Confessarij, annuam omit-

tit Confessionem Ecclesiæ legem non violat.

2do. Actionem Jure naturali illicitam nulla necessitas moralis etiam extrema cohonestat; quia hoc Jure illicita intrinsece & essentialiter mala sunt, ideoque nullo casu bona vel honesta evadere possunt: sic nullum perjurium aut mendacium ex quacunque necessitate morali licitum fieri potest, *Can. mibi* 12. *can. si quis. 17. caus. 22. q. 2.*

3to. Actio solâ lege positivâ, sive divinâ sive humanâ prohibita, aut præcepta per necessitatem moralem tam extremam, quàm gravem communiter sit licita. Ita infirmus, vel inopiâ laborans carnes tempore interdicto sine culpa manducat. *Cap. consilium. 2. de observat. jejun.* Ratio est: quia quamvis Legislator maximè divinus ad legum suarum observantiam cum quovis fortunatum, famæ & vitæ periculo absolutè obligare valeat, attamen ordinariè humanæ sese accommodat fragilitati, & in tantum nostræ imbecillitati condescendit, ut obligare non velit cum manifesto vitæ periculo & notabili bonorum detrimento.

4to. Lex positiva etiam humana, non

obstante extremâ necessitate morali, in duobus casibus adhuc obligat: *1mus.* Quando bonum publicum etiam in extrema necessitatis articulo legis exigit observantiam, ita Confessarius sigillum Sacramentale etiam in extrema necessitate violare nequit. Parochus tempore pestis, ut propriæ vitæ consulat, oves deterere non potest. Miles ad evadendum periculum à statione recedere non debet. Ratio est: quia commune animarum, communitatis & exercitiis bonum, famæ, bonis fortunæ & vitæ hominis privati multum præponderare non dubitatur. *2dus.* Si transgressio legis positivæ in ipsius legis aut potestatis legislativæ contemptum, vel in fidei aut Religionis cedat detrimentum; in tali enim casu intrinsece mala, & jure naturali prohibita est legis transgressio, Jus quippe naturæ potestatem publicam & Religionem bono privato odit, verâtque postponi.

3to. Ab observantia legis positivæ communis non excusat necessitas; si enim ob eam legem transgredi liceret, vilesceret legis autoritas, & quilibet in quovis occurrente casu ex legem sese facere præsumeret.

C A S U S.

Dunstanus cum consanguinea sua in tertio gradu voti solvendi causâ ad sepulchrum Domini mari proficiscitur, in via autem tota navis à Navarcho Catholico Pyratibus Turcicis prodita traditur, (A) In servitute ergo Dunstanus constitutus indies carnes comedit (B) Consanguineam conceptivam gravi

mortis metu adactus uxorem ducit, (C) Prolem ex ea suscitatum, ne perversa à Turcis æternum periret, legitimè baptizatam, de consensu matris aquis præfocat. (D) A Domino in civitatem missus, & à latronibus impetratus obvium Turcam ex equo dejecit, ejusque beneficio mortis periculum

B 2

evasis.

evalit. (E) Indies crudeliter vapulat, ut ad Sectam Mahometanam pertrahatur. (F) Miseriis tandem victus, herum de nocte jugulat. (G) Ablataque mul-

tâ pecuniâ cum uxore fugit. (H) In via ne pro Catholico agnitus retraheretur, iu omnibus Cæremoniis & actibus se Turcam esse simulavit. (I)

RESOLUTIO.

(A) **Q**ui Turcis & Saracenis arma ad impugnandos Christianos aliaque necessaria subministrant, ipso facto excommunicati existunt. *Cap. quod olim. 12. de Juda. & Saracen.* Quâ pœna perfidum Navarchum nomine Christiano gloriantem, eo tamen ob sævam cupiditatem indignum perstringi non dubitamus; quantum enim Catholicæ fidei hostibus accresceret auxilium, si integras eis naves prodere impunè liceret?

(B) Per *Regulam* à præcepto jejunii liberatus est *Dunstanus*, cum non subiaceat legi necessitas. *Cap. consilium. 2. §. de festivitate. de observat. jejun.* Nisi carnes in fidei præcipiantur manducari contemptum; tuæ enim intrinsecè mala & Jure naturali verita est carniû comestio, cum honor Religionis bono privato, imò & vitæ ipsi sit præponendus.

(C) Si cum vero interno consensu, quantum ex parte sua poterat, contraxit, seu verba consensus sine animo consummandi protulit non peccavit. *Arg. cap. un. de desp. imp. in 6.* Ubi matrimonium inter impuberes contractum, licet irritum, nihilominus non reprobatur tanquam inhonestum & illicitum, atque ita per præsentem *Regulam* lex prohibens hujusmodi Matrimonia in casu metûs non obligat in conscientia ad non contrahendum; nihilominus Matrimonium est & manet invalidum, & ideo peccavit consummando, quia vis irritandi non enervatur per metum. Alioquin illum incutientes ex sua malitia reportarent lucrum, nec satis provideretur innocentibus seu metum passis; insu-

per illuderetur præceptis Ecclesiæ, quæ talem actum volunt esse nullius roboris.

(D) *Polem*, ne perverteretur, aquis præfocando gravissimè deliquit; non enim sunt facienda mala, ut eveniant bona, neque nostro peccato alienæ salutis consulere debemus. *Can. faciat. 15. caus. 22. q. 2.*

(E) Per *Regulam* equum alienum rapere, eoque fugere poterat, extrema namque necessitas jus ad quæcunque vitæ propriæ conservandæ media & auxilia tribuebat. Extra periculum tamen constitutus equum, si valebat, domino restituere debebat.

(F) Non tantum cruciatus & verbera, sed & ipsam mortem perpeti potius *Dunstanus* tenebatur, quam fide Catholicâ ejuratâ Mahometanam perfidiam amplecti, plus est enim anima diligenda, quam corpus. *Arg. Can. si quis coactus. 3. caus. 22. q. 5.*

(G) Nisi vitæ propriæ tuendæ causâ, & cum moderamine inculpæ tutelæ Dominum occiderit, homicidii reus est *Dunstanus* *Arg. cap. interfecisti. 3. de homicid.* ubi describitur pœnitentia latronem occidentis, cum aliter sese liberare possit.

(H) Per *Regulam* à furto, dum pecuniam secum sumpsit, excusatur, siquidem necessitas eam partim communem faciebat, partim quoque in mercedem præstiti servitii veniebat. (I)

(1) Simulatio illa externa est publica Sectæ Mahometanæ professio, & exterior à vera fide apostasia, quæ nullo casu, cum sit essentialiter mala, licere potest.

Colligitur ex cap. contra Christianos. 13. de heret. in 6. Ideoque & pœnas Apostatantium à fide incurrit.

REGULA V.

Quod latenter, aut per vim, aut aliàs illicitè introductum est, nullà debet stabilitate subsistere.

QUÆRES. Quis hujus Regulæ sensus? **R.** Quod dolosè, & in occulto, per vim & metum, aut contra prohibitionem juris factum, si non est invalidum, est tamen infirmum. Ratio est: quia dolus, metus, clandestinitas, prohibitio legis in pœnam dispositiones aut contractus non faciunt ipso jure irritos, ita, ut vim, metum, vel dolum passus, si contractui stare velit, pars altera, quæ metum intulit, obligetur. Attamen similes dispositiones infirmæ sunt, & rescindibiles, nec juramento confirmabiles. Valent ergo, nisi juris dispositione ipso facto irritata reperiantur. Quorum exempla sunt: 1mo. Matrimonium clandestinum, aliter quam coram proprio unius contra-

hentium Parochò, aut ex ejus commissione coram Sacerdote, & duobus testibus contractum, ipso facto irritum est & invalidum. *Trident. Sess. 24. de reform. matrim. cap. 1. 2do.* Matrimonium mortis aut alterius gravis mali metu ad hoc injustè incusso extortum (idem est de spiritali sacrae Professionis matrimonio) ipso jure nullum est. *Cap. cum locum. 14. cap. veniens. 15. de sponsal. 3tio.* Alienatio rei Ecclesiasticæ immobilis, vel pretiosæ sine consensu Capituli celebrata est invalida. *Cap. tua nuper. 8. de his, quæ fiunt à Prælat. Ec. 4to.* Sponsalia ex dolo vel metu contracta (idem est de aliis contractibus) sunt quidem valida, sed infirma, & judiciariâ rescindibilia auctoritate.

CASUS.

Eulogius Ecclesiæ Cathedralis Decanus ad stipulante Imperatore in Episcopum à majore Capituli parte, Seniore & Præposito contradicentibus ele-

ctus. (A) Ditionis Capitularis Administratorem amovit. (B) Capitulo amotioni sese opponente, cum hac conditione Administratorem toleravit, si neptem

B 3 ejus